

Handläggare
Hanna Bergsten
Telefon: 08-50808444**Till**
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2026-04-23

Aktivitetskrav i försörjningsstödet: Ansvar för tillhandahållande av aktiviteter i Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Aktivitetskrav i försörjningsstödet: Ansvar för tillhandahållande av aktiviteter i Stockholms stad* till Kungsholmens stadsdelsnämnd. Enligt regeringens lagrådsremiss innebär aktivitetskravet bland annat en skyldighet för kommunerna att tillhandahålla aktiviteter för personer med försörjningsstöd. Lagförslaget berör särskilt arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Inför ikraftträdandet av aktivitetskravet den 1 juli 2026 finns det ett behov av att tydliggöra ansvar för tillhandahållandet av aktiviteter. Arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen föreslår att huvudansvaret för att tillhandahålla aktiviteter ska ligga hos arbetsmarknadsnämnden för att på kort sikt kunna möta den omfattande förändring som aktivitetskravet innebär. Förslaget om ett sammanhållet ansvar skapar också förutsättningar för enhetlighet, likställighet och resurseffektivitet.

Förvaltningen delar ambitionen att stärka individers möjligheter till självständighet genom aktiva insatser, men bedömer samtidigt att förslaget om sammanhållet ansvar hos en nämnd behöver kompletteras med tydliga ramar och krav för att säkerställa kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet i genomförandet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet *Aktivitetskrav i försörjningsstödet: Ansvar för tillhandahållande av aktiviteter i Stockholms stad* från socialförvaltningen och arbetsmarknadsförvaltningen till Kungsholmens stadsdelsnämnd. Yttrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda den 28 april 2026.

Samtliga stadsdelsnämnder i Stockholms stad och stadsledningskontoret är remissinstanser.

Remissens förslag till beslut gäller under förutsättning att riksdagen fattar beslut om ett aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd i enlighet med lagrådsremiss *Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd*.

Ärendet

I lagrådsremissen *Aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd* lämnas förslag om ett aktivitetskrav som villkor för rätt till försörjningsstöd. Kommunerna blir då skyldiga att tillhandahålla aktiviteter för de försörjningsstödmottagare som omfattas av kravet. Aktivitetskravet är en del av regeringens bidragsreform som också består av ett bidragstak, kvalificering till välfärden och en tillfällig jobbpremie. De föreslagna kraven föreslås framgå av en ny bestämmelse i socialtjänstlagen.

Aktivitetskravet föreslås träda i kraft den 1 juli 2026. Bestämmelsen om att socialnämnden ska ställa krav på deltagande i aktiviteter ska dock tillämpas första gången för den enskilde som får försörjningsstöd som avser oktober 2026. Bestämmelserna om sanktionsavgift för kommunerna ska träda i kraft den 1 juli 2027.

Regeringen bedömer att aktivitetskravet kommer att leda till ökade kostnader för kommunerna, vilket ska finansieras genom generella statsbidrag till kommunerna. Det uppskattade beloppet för Stockholms stad är 107 mnkr för 2026 och 215 mnkr för 2027. Arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen kommer tillsammans med stadsledningskontoret att ta fram förslag på fördelning av statsbidraget.

Ärendet behandlar det förslag som arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen har tagit fram gällande ansvar för tillhandahållande av aktiviteter enligt aktivitetskravet.

Aktivitetskravets syfte, målgrupp och omfattning

Aktiviteter inom aktivitetskravet ska bidra till att öka den enskildes förmåga att ta ett arbete, öka den enskildes språkliga förutsättningar, bestå av jobbsökande aktiviteter eller arbetsplatsförlagda aktiviteter. Eftersom målgruppen för aktivitetskravet är en heterogen grupp behöver det finnas en bredd i aktiviteterna. Aktivitetskravet ska gälla enskilda som har fått försörjningsstöd under minst tre sammanhängande månader. Syftet är att motverka utanförskap, införa ett enhetligt reglerat aktivitetskrav och bidra till att tillvarata arbetskraft.

Utgångspunkten är att aktivitetskravet ska gälla heltid och att det

ska anpassas till och komplettera eventuell deltidssysselsättning och befintliga statliga, regionala eller kommunala insatser som den enskilde tar del av. Deltagandet ska anpassas efter den enskildes förmåga. Socialnämnden ska neka eller sätta ned fortsatt försörjningsstöd om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i aktiviteter eller uteblir från aktiviteterna. Om det finns särskilda skäl får socialnämnden avstå från att neka eller sätta ned fortsatt försörjningsstöd.

Lagrådsremissen förslår ett system för sanktionsavgifter där Inspektionen för vård och omsorg (IVO) kan besluta om avgifter för kommuner med systematiska brister i tillämpningen av aktivitetskravet.

Nuvarande ansvarsfördelning

Stockholms stad har en omfattande kommunal arbetsmarknadsverksamhet som i stora delar utförs av Jobbtorg Stockholm inom arbetsmarknadsnämnden. Stadsdelsnämnderna, socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden har idag ett gemensamt ansvar för att verka för att försörjningsstödmottagare ska bli självförsörjande samt minska kostnaderna för ekonomiskt bistånd. Fokus är att individen på sikt ska arbeta. Aktivitetskravet omfattar målgrupper som kan ha en mycket lång väg till arbete eller studier och där det behövs förberedande aktiviteter för att motivera individen och höja individens förmåga. Ansvaret för den här typen av stöd och insatser är i dag delat mellan arbetsmarknadsnämnden och stadsdelsnämnderna, samt delvis socialnämnden.

Ansvar för tillhandahållande av aktiviteter

Arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen föreslår att arbetsmarknadsnämnden ska ansvara för att tillhandahålla aktiviteter inom aktivitetskravet eftersom detta bedöms ligga i linje med arbetsmarknadsförvaltningens nuvarande uppdrag för Jobbtorg Stockholm.

Ett sammanhållet ansvar inom arbetsmarknadsnämnden skapar förutsättningar för enhetlighet, likställighet och resurseffektivitet samt kan skapa förutsättningar för att hantera de utmaningar som identifierats i förberedelsearbetet, särskilt eftersom reformen innebär en stor förändring och ska införas på kort tid. I förslaget framgår att det skulle kräva en stor operativ omställning för majoriteten av stadsdelsförvaltningarna att själva ansvara för att ta fram och utveckla förberedande aktiviteter med låg tröskel. Målgruppen för insatserna främjas istället av att aktiviteterna finns samlade inom en nämnd. Det finns dock inget hinder mot att de

stadsdelsförvaltningar som redan idag har
arbetsträningsverksamheter fortsätter att ha det även i framtiden.

Idag finns studieförberedande stöd inom Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholm. Det finns behov av att utöka och utveckla relevanta och effektiva studieförberedande och studiemotiverande aktiviteter för den målgrupp som omfattas av aktivitetskravet, eftersom relevant utbildning är centralt för arbetsmarknadsetablering. Att Vuxenutbildning Stockholm och Jobbtorg Stockholm tillhör samma förvaltning lyfts därför fram som en fördel eftersom det redan finns kunskap, upparbetade processer och rutiner inom arbetsmarknadsförvaltningen.

Stadsdelsförvaltningarna har enligt dagens ansvarsfördelning ett visst ansvar för arbetsförberedande insatser. En utmaning är att det är svårt att särskilja en förberedande insats, som att motivera individen och höja individens förmåga, från en arbetsmarknadsinsats. En uppföljning av stadens nuvarande insatser visar att det finns behov att inte helt separera förberedande och motiverande insatser från arbetsmarknadsinsatser. Det kan medföra risk för glapp mellan aktiviteter och svårigheter att ha flera parallella syften i aktiviteterna, vilket skulle motverka målgruppens behov av sammanhållna aktiviteter.

Utökning av Jobbtorg Stockholms nuvarande uppdrag och målgrupp

Det föreslagna aktivitetskravet innebär att Jobbtorg Stockholms uppdrag utökas, eftersom målgruppen blir bredare och ansvaret även omfattar motiverande och förmågehöjande aktiviteter som idag delvis ligger hos stadsdelsförvaltningarna. Detta kräver att nämndernas ansvar i reglementen och övriga styrdokument behöver uppdateras.

Gemensamt ansvar och samverkan

Arbetsmarknadsnämnden föreslår ha ansvar för att tillhandahålla aktiviteter medan stadsdelsnämnderna och socialnämnden ska ha fortsatt ansvar för myndighetsutövningen inom ekonomiskt bistånd. Ansvaret att verka för att fler försörjningsstödsomtagare blir självförsörjande, minska kostnaderna för ekonomiskt bistånd samt tillhandahållandet av arbetsplatser för arbetsplatsförlagda aktiviteter ska däremot vara ett gemensamt ansvar för arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna. Även om aktivitetsansvaret finns samlat hos en nämnd behövs gemensamma arbetssätt mellan nämnderna kopplat till bedömning och handläggning. Rutiner och strukturer för samverkan och för att utveckla aktiviteter utifrån målgruppens behov behöver också finnas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen på Kungsholmen tillsammans med Område ekonomiskt bistånd och arbete på Norra innerstadens stadsdelsförvaltning (som är ansvariga för driften av ekonomiskt bistånd för Kungsholmen). Ärendet har behandlats i pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och i förvaltningsgruppen. Synpunkter framgår av protokoll eller separat skrivelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar ambitionen att stärka individers möjligheter till självständighet genom aktiva insatser, men bedömer samtidigt att förslaget om sammanhållet ansvar hos en nämnd behöver kompletteras med tydliga ramar och krav för att säkerställa kvalitet, effektivitet och rättssäkerhet i genomförandet.

Målgruppens komplexitet och föränderliga behov

Målgruppen inom ekonomiskt bistånd är heterogen och omfattar individer med varierande och ofta sammansatta behov.

Förvaltningen vill framhålla att dessa behov inte är statiska utan förändras över tid. Detta innebär att behovet av aktiviteter kontinuerligt behöver omprövas och anpassas. Det är därför angeläget att det finns en systematisk och återkommande målgruppsinventering som grund för utveckling av relevanta insatser. Detta skapar bättre förutsättningar för att säkerställa att aktiviteter motsvarar faktiska behov, både på individnivå och utifrån lokala förutsättningar i stadens olika stadsdelar.

Styrning, kvalitet och resultatfokus

Om Arbetsmarknadsnämnden ges ett utökat ansvar för att tillhandahålla aktiviteter är det viktigt att detta ansvar tydligt kopplas till krav på styrning och uppföljning. Det är inte tillräckligt med tillgång till aktiviteter, utan det krävs också ett tydligt fokus på innehåll, kvalitet och resultat. Följande behöver därför säkerställas:

- att aktiviteter utformas utifrån individens behov och förutsättningar.
- att det finns en tydlig koppling mellan behovsbedömning och aktivitetens innehåll.
- att aktiviteter är tidsbegränsade och systematiskt följs upp och utvecklas utifrån förändrade behov.
- att tydliga indikatorer fastställs för att följa upp resultat och progression med fokus på konkreta och uppföljningsbara utfall så som deltagande, övergång till arbete, studier eller andra relevanta insatser

Samverkan och behov av tydlig ansvarsstyrning

Förvaltningen instämmer i att samverkan är viktig, men den behöver förtydligas för att säkerställa en effektiv och sammanhållen process. När ansvar för beslut, uppföljning och kostnadsutveckling ligger hos en verksamhet, medan genomförandet ligger hos en annan, krävs tydliga strukturer för ansvar, innehåll och uppföljning. Förvaltningen bedömer att dessa frågor inte enbart kan hanteras genom samverkan på operativ nivå, utan behöver säkerställas genom tydlig styrning och gemensamma ramar. Det finns därför behov av en övergripande samverkansöverenskommelse som tydliggör ansvarsfördelning, målgrupper, processer och uppföljning. En sådan överenskommelse bör omfatta:

- ansvar för beslut, genomförande och uppföljning.
- målgrupper och behovsnivåer samt vilka insatser som är aktuella i olika skeden.
- gemensamma processer, inklusive överlämningar och möjligheter till direktbeslut i vissa fall.
- indikatorer och nyckeltal för att följa upp resultat, kvalitet och ledtider.
- tidsramar för insatser samt när omprövning ska ske.

Behov av flexibel beslutsmodell för arbetsplatsförlagda aktiviteter

Arbetsplatsförlagda aktiviteter utgör ofta de mest arbetsnära insatserna och är i hög grad beroende av rätt timing och individanpassning. Förvaltningen vill betona vikten av korta ledtider i processen eftersom fördröjningar riskerar att påverka motivation och förhindra progression. Det behöver därför övervägas att ge socialtjänsten möjlighet att besluta om insattstyp, exempelvis arbetsplatsförlagda aktiviteter, i de fall behovet är tydligt.

Matchning, placering och genomförande kan fortsatt ske inom arbetsmarknadsförvaltningen. En sådan ordning bedöms kunna bidra till ökad träffsäkerhet, kortare ledtider och en mer sammanhållen process.

Behov av resurser och kompetens

Aktivitetskravet innebär en ökad administrativ belastning för socialtjänsten, bland annat genom fler beslut, individuella planer samt krav på tätare uppföljning av individers deltagande och progression. Samtidigt ställs höga krav på rättssäker handläggning och kvalificerade bedömningar, vilket innebär ett utökat ansvar för socialsekreterare. Detta förutsätter att verksamheten har tillräckliga resurser, rätt kompetens samt organisatoriska förutsättningar för att kunna genomföra uppdraget med bibehållen kvalitet. Det är viktigt att det görs en rättvis fördelning av statsbidrag till stadsdelsförvaltningarna utifrån de behov finns.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Tero Tegel
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

Tjänsteutlåtande Aktivitetskrav i försörjningsstödet: Ansvar för tillhandahållande av aktiviteter i Stockholms stad

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2026-04-17
Tero Tegel, Avdelningschef	2026-04-17